

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Олександр РУДІК

*к.політ.н., доцент, доцент кафедри
права та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ НАПЕРЕДОДНІ ЧЕРГОВОГО ІНСТИТУЦІЙНОГО ЦИКЛУ: ТОП-10 ДОСЯГНЕНЬ В 2014 – 2019 РР.

Напередодні нового інституційного циклу ЄС (за результатами виборів в Європейський Парламент 23 – 26 травня 2019 р. буде сформований новий депутатський корпус, який на першому засіданні обере Голову парламенту, а потім обере Голову та затвердить склад Європейської Комісії, яка розпочне роботу 1 листопада 2019 р.) глави держав і урядів ЄС зібрались 9 травня 2019 р. на неофіційний саміт в м. Сібіу (Румунія), щоб обмінятися думками щодо викликів та проблем, що постали перед ЄС, та зосередитись на стратегічних планах Союзу на 2019 – 2024 рр.

Ідею проведення спеціального саміту ЄС в першій половині 2019 р. в м. Сібіу (колишній Германштадт, «місто з унікальною історією, яке представляє Схід та Захід Європи, її минуле та майбутнє») висловив Голова Європейської Комісії Ж.-К. Юнкер у своєму посланні до Європейського Парламенту про становище ЄС від 13 вересня 2017 р. [11]. Напередодні саміту, 30 квітня 2019 р. Європейська Комісія оприлюднила низку підготовлених нею рекомендацій для наступного стратегічного порядку денного на період 2019 – 2024 рр., що допоможе зробити ЄС більш єдиним, сильним і демократичним. В додатку III до рекомендацій наведено топ-20 досягнень ЄС в 2014 – 2019 рр., тобто за період каденції нинішнього складу Європейської Комісії Ж.-К. Юнкера.

Отже, пропонуємо до уваги учасників конференції перелік та стислу характеристику перших 10-ти досягнень ЄС у тому порядку, як його запропонувала Європейська Комісія [12, р. 1 – 4]:

1. Європейський фонд стратегічних інвестицій. Для підтримки відновлення після фінансово-економічної кризи 2008 – 2009 рр. та створення умов для збільшення робочих місць та економічного зростання, Європейська Комісія в 2014 р. ініціювала Інвестиційний план для Європи, відомий як «Фонд Юнкера». В його основі лежить Європейський фонд стратегічних інвестицій (ЄФСІ), який був створений для досягнення триєдиної мети: 1) подолати тенденцію до зниження інвестицій, усунувши перешкоди для інвестування; 2) забезпечити надання технічної допомоги інвестиційним проектам та їх видимість;

3) ефективніше використовувати обмежені державні фінансові ресурси шляхом мобілізації приватних інвестицій на основі надання державних гарантій.

Зараз економіка Європи зростає вже шість років поспіль. ЄФСІ вже мобілізував 392,6 млрд. євро додаткових інвестицій у малі та середні підприємства, а також у ключові галузі, такі як інфраструктура, дослідження, відновлювані джерела енергії, навколишнє середовище, цифрові та соціальні проекти. Цільова сума, яку ЄФСІ планує залучити до 2020 р., визначена в розмірі 500 млрд. євро, що приведе до створення в ЄС загалом 1,4 млн. нових робочих місць [6]. Програма InvestEU покликана закріпити цей успіх в наступному довгостроковому бюджеті ЄС.

2. Використання гнучкості Пакту про стабільність і зростання. У своєму повідомленні «Забезпечення максимально ефективного використання гнучкості у межах існуючих правил Пакту стабільності та зростання» від 13 січня 2015 р. Європейська Комісія заявила про намір розробити детальні керівні настанови щодо використання гнучкості, вбудованої в правила Пакту стабільності та зростання, без зміни цих правил (гнучкість полягає в тому, що відповідно до правил Пакту, державам-членам, які здійснюють основні структурні реформи, дозволяється тимчасово відхилитися від своїх середньострокових бюджетних цілей (МТО) або корегувати шляхи їх досягнення) [1]. Такий підхід був підтриманий Радою ЄС і допоміг відновленню економіки ЄС шляхом досягнення відповідного балансу між дотриманням належної фіскальної політики та підтримкою економічного зростання, зокрема шляхом проведення структурних реформ, інвестицій та фінансової відповідальності. За оцінками Комісії, використання цієї гнучкості збільшило ВВП ЄС на 0,8 % за останні чотири роки і допомогло створити 1,5 млн. робочих місць. Водночас, в 2014 – 2018 рр. державний борг зменшився на 6,8 відсоткових пунктів, а дефіцит бюджету держав-членів ЄС зменшився в середньому з близько 3 % до 0,6 %.

3. Збереження членства Греції в зоні євро. Європейська Комісія Ж.-К. Юнкера розпочала роботу в умовах нової боргової кризи в Греції. Крім сприяння проведенню переговорів між усіма учасниками, Комісія розпочала у липні 2015 р. план допомоги Греції стабілізувати національну економіку і максимально використати надані ЄС кошти для стимулювання створення робочих місць, зростання економіки та інвестицій шляхом мобілізації на ці цілі до 35 млрд. євро у межах різних європейських фінансових програм на період 2014 – 2020 рр. В найкритичніший момент кризи Комісією була залучена короткострокова позика в розмірі 7 млрд. євро в якості тимчасового проміжного фінансування в рамках Європейського механізму фінансової стабілізації, що фактично запобігло економічному краху Греції і виходу її з зони євро.

Комісія також запропонувала далекосяжну технічну підтримку, щоб допомогти країні побудувати необхідну адміністративну підтримку за допомогою Служби підтримки структурних реформ Комісії, створеної в 2015 р.

В серпні 2018 р. Греція вийшла з трирічної програми підтримки стабільності, у межах якої їй було надано кредитів на загальну суму 61,9 млрд. євро на основі імплементації комплексної і безпрецедентної програми реформ. Сьогодні зростання економіки Греції є позитивним і становить близько 2 %, що є найвищим показником за останні десять років. Незважаючи на те, що рівень безробіття залишається занадто високим (19,3 % в 2018 р.), він також істотно знизився після свого піку (27,5 % в 2013 р.) [2]. Здійснюється посилений моніторинг з метою максимізації підтримки ЄС та забезпечення досягнення цього прогресу.

4. Паризька кліматична угода 12 грудня 2015 р. ЄС відіграв провідну роль в організації та проведенні історичної, амбїтної та глобальної Паризької кліматичної угоди. В Парижі 195 країн світу погодилися досягти простої мети: передати майбутнім поколінням більш здорову планету та більш процвітаючі, сучасні та справедливі суспільства. Наразі, ЄС є єдиною великою економікою в світі, яка повністю законодавчо оформила кроки, необхідні для виконання взятих на себе зобов'язань відповідно до Паризької угоди. ЄС розробляє політику, приймає законодавство та започатковує ініціативи щодо: ефективнішого використання енергії, яка менше забруднює довкілля; чистіших та збалансованіших варіантів використання транспорту; більш екологічно чистого землекористування та сільського господарства; сталого розвитку міст; кліматично стійких громад; зменшення викидів в усіх секторів європейської економіки. Готуючись до створення кліматично нейтральної економіки, ЄС зобов'язався скоротити до 2030 р. щонайменше 40 % викидів парникових газів.

5. Заборона пластмас одноразового використання. Для того, щоб скоротити величезний обсяг пластмасових відходів, що виробляються щорічно (25 млн. тонн), і збільшити коефіцієнт рециркуляції пластмас, який наразі становить лише 30 %, ЄС ухвалив першу в світі Європейську стратегію поводження з пластмасою в економіці замкнутого циклу (16 січня 2018 р.). В рамках Стратегії були запроваджені суворі заходи щодо 10 найменувань пластмасових виробів, які найчастіше зустрічаються на пляжах, а також стосовно покинутих риболовних знарядь. Частиною Стратегії є заборона виробництва певних пластмасових виробів для одноразового використання, щодо яких існують легкодоступні альтернативи: пластикові ватні палички, столові прилади, тарілки, соломинки, мішалки для напоїв, палички для повітряних кульок, різного роду обгортки та пакувальні матеріали. Ці заходи дозволять уникнути викидів еквівалентних 3,4 млн. тонн CO₂, зменшити забруднення світового океану та його негативні наслідки для

навколишнього середовища і наблизить ЄС до справжньої економіки замкнутого циклу [10].

6. Торговельні угоди ЄС з Японією та Канадою. Угода про економічне партнерство між ЄС і Японією (набула чинності 1 лютого 2019 р.) є найбільшою торговельною угодою, яку коли-небудь укладав ЄС, і першою торговельною угодою в світі, що містить зобов'язання сторін щодо виконання положень Паризької кліматичної угоди 2015 року. Економіки ЄС і Японії разом складають майже третину світового ВВП, а угода створила зону вільної торгівлі, що охоплює понад 600 млн. людей. Після того, як угода буде виконана в повному обсязі, щорічна торгівля між ЄС та Японією може збільшитися майже на 36 млрд. євро. Також, сторони погодилися визнати системи захисту даних один одного як «еквівалентні», що створить найбільшу в світі територію вільних потоків даних високого рівня захисту [3].

ЄС також уклав Комплексну економічну та торговельну угоду (СЕТА) з Канадою (набула чинності 21 вересня 2017 р.), яка відкриває ринки товарів, послуг та державних закупівель Канади для європейських компаній і допомагає захистити трудові права та навколишнє середовище. Зокрема, для невеликих фірм ЄС ця угода полегшить і здешевить експорт до Канади, що дозволить їм збільшити його обсяг. За останніми статистичними даними, зібраними напередодні першої річниці дії угоди, за період з жовтня 2017 р. до червня 2018 р. експорт компаній та фірм ЄС в Канаду збільшився більш ніж на 7 % у річному обчисленні [9]. Скасовані обома угодами мита дозволять європейським компаніям зекономити до 1,59 млрд. євро на рік.

7. Спільна заява ЄС – США 25 липня 2018 р. Після зростання торговельної напруги Голова Європейської Комісії Ж.-К. Юнкер і Президент США Д. Трамп почали новий етап у торговельних відносинах між ЄС і США, зробивши Спільну заяву в Білому домі 25 липня 2018 р. [8] Сторони заявили, що якщо США і ЄС об'єднають зусилля, то ці дві глобальні величини (понад 50 % світового ВВП з населенням понад 830 млн. громадян) можуть зробити планету кращим, безпечнішим і процвітаючим місцем. Обсяг двосторонньої торгівлі США і ЄС досяг сьогодні 1 трлн. дол. США, що є найбільшими економічними відносинами в світі. Обидві сторони погодилися не вводити нові торговельні тарифи, а, натомість, наполегливо працювати в напрямку ліквідації всіх існуючих тарифів на промислову продукцію, а також продовжувати розвивати співробітництво в ряді секторів, включаючи енергетику та регуляторні питання. Створена з цього приводу європейсько-американська виконавча робоча група вже працює над реалізацією положень Спільної заяви.

8. Заява ЄС – Туреччина. Після заяви ЄС – Туреччина 18 березня 2016 р. обидві сторони взяли на себе зобов'язання надавати гуманітарну допомогу біженцям, особливо тим, хто втікає від жахів сирійської громадянської війни [7]. У зв'язку з поліпшенням управління міграційними

потоками, в 2018 р. кількість біженців в регіоні Східного Середземномор'я скоротилася на 90 %, порівняно з 2015 р. Паралельно з цим, ЄС надав підтримку сирійським біженцям в Туреччині, асигнувавши в 2016 – 2017 рр. на їх облаштування 3 млрд. євро, і вже виділив 1,2 млрд. євро з доступних 3-х млрд. євро наступного траншу для продовження надання такої життєво важливої підтримки в майбутньому.

9. Розселення і реінтеграція біженців та Регіональний трастовий фонд ЄС. З 2015 р. успішні програми розселення допомогли понад 50 тис. найуразливіших людей з усього світу знайти притулок в ЄС. Працюючи разом, держави-члени мали змогу орієнтуватися на пріоритетні регіони, такі як сирійські біженці в Йорданії, Лівані та Туреччині або біженці, евакуйовані з Лівії. У межах запропонованої Комісією нової схеми розселення, в 2018 р. 20 держав-членів добровільно взяли на себе безпрецедентне й найбільше колективне зобов'язання з питань розселення – виділити 50 тис. місць [4]. Щоб забезпечити освіту, захист, охорону здоров'я та соціально-економічну підтримку більш ніж 2-х млн. сирійців, Регіональний трастовий фонд ЄС мобілізував 1,5 млрд. євро для фінансування 46-ти проектів в Іраку, Йорданії, Лівані та Туреччині.

10. Захист кордонів ЄС. Оновлене в жовтні 2016 р. Європейське агентство прикордонної та берегової охорони (FRONTEX) означає, що зараз понад 1 600 прикордонників розгорнуто для допомоги патрулювати зовнішні кордони Союзу на території Болгарії, Греції, Італії та Іспанії. Наступним кроком, після того, як Європейський Парламент та Рада ЄС схвалили пропозицію Комісії, є подальше розширення Агентства та його зміцнення власним обладнанням та постійним штатом чисельністю 5 тис. прикордонників станом на 2021 р. та щонайменше 10 тис. до 2027 р., а також посилення його мандату на виконання повернень нелегальних мігрантів [5]. Запровадження ряду нових вдосконалених та сумісних між собою інформаційних систем дозволить зберегти кордони ЄС безпечними та зручними для мандрівників. Система в'їзду / виїзду прискорить походження формальних процедур для добросовісних мандрівників і допоможе виявити сумнівні випадки, а Європейська система туристичної інформації та авторизації дозволить проводити більш ефективні перевірки перед поїздками безвізових відвідувачів. Вся відповідна інформація буде обмінюватися між державами-членами в режимі реального часу для забезпечення належного застосування правил.

До топ-20 досягнень ЄС в 2014 – 2019 рр. також входять (наводимо зі збереженням наскрізної нумерації, згаданого вище Додатку III) [12, р. 4 – 7]: 11. Надзвичайний трастовий фонд для Африки та План зовнішніх інвестицій. 12. Новий механізм цивільного захисту ЄС RescEU. 13. Загальна постанова про захист даних (27 квітня 2016 р.). 14. Скасування плати за роумінг. 15. Реформа Директиви про

прикомандированих працівників (96/71/ЄС) та Європейський орган з питань праці. 16. Європейська прокуратура. 17. Реформа Директиви щодо спільних правил внутрішнього ринку природного газу (2009/73/ЄС). 18. Постійне структурне співробітництво (PESCO) та Європейський оборонний фонд. 19. Угода про Північну Македонію. 20. Реформа Європейської громадянської ініціативи.

Список використаних джерел

1. Commission issues guidance to encourage structural reforms and investment – Frequently Asked Questions: European Commission - Fact Sheet. – Strasbourg, 13 January 2015. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-3221_en.htm.
2. Economic forecast for Greece. – Access mode : https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/greece/economic-forecast-greece_en.
3. EU – Japan trade agreement enters into force: European Commission Press release. – Brussels, 31 January 2019. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-785_en.htm
4. European Agenda on Migration: Still fragile situation gives no cause for complacency: European Commission Press release. – Brussels, 16 May 2018. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3743_en.htm.
5. European Border and Coast Guard: Stronger EU borders with a new standing corps of 10,000 border guards: European Commission Press release. – Strasbourg, 17 April 2019. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-2166_en.htm.
6. European Fund for Strategic Investments. – Access mode : <https://www.eib.org/en/efsi/index.htm>.
7. EU – Turkey Statement, 18 March 2016. – Access mode : <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>.
8. Joint U.S. – EU Statement following President Juncker's visit to the White House: European Commission Statement. – Washington, 25 July 2018. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-4687_en.htm.
9. One year on EU – Canada trade agreement delivers positive results. – Access mode : <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1907>.
10. Plastic Waste: a European strategy to protect the planet, defend our citizens and empower our industries. European Commission Press release. – Strasbourg, 16 January 2018. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5_en.htm.
11. President Jean-Claude Juncker's State of the Union Address 2017. – Brussels, 13 September 2017. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm.

12. Preparing for a more united, stronger and more democratic Union in an increasingly uncertain world. Annex III «The Top 20 EU achievements 2014 – 2019». – Access mode : https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/euco-sibiu-annex-iii_en.pdf.

Олександр РАКША
начальник управління
зовнішньоекономічної діяльності
Дніпропетровської ОДА

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ВІДНОСИНИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У 2018 році обсяг зовнішньоторговельного обороту товарів та послуг області з країнами ЄС збільшився на 9,5 % у порівнянні з попереднім роком, експорту – на 21,5 %, імпорту – на 7,6%.

На область припадало 9,4 % загальноготорговельного обороту товарів та послуг України з країнами ЄС, у тому числі 12,5 % експортних та 6,9 % імпортних операцій.

Обсяг експорту товарів збільшився у порівнянні з 2017 роком на 35,6 % і склав 2746,5 млн дол. США (13,6 % у загальному обсязі експорту товарів України до країн ЄС).

Таблиця 1

Динаміка показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами Дніпропетровської області з країнами ЄС в 2014 – 2018 рр. (млн дол. США)

	2014	2015	2016	2017	2018
Зовнішньо-торговельний оборот	3897,4	2877,2	3147,0	4055,7	4694,7
Експорт	1922,3	1444,4	1713,6	2370,3	2880,9
Імпорт	1975,1	1432,8	1433,4	1685,4	1813,8
Сальдо	-52,8	11,6	280,2	684,9	1067,1

З області до країн ЄС експортувалися: руди, шлак і зола – 39,8 % (від загального обсягу експорту товарів з області до ЄС); чорні метали – 25,0 %; вироби з чорних металів – 10,9 %; палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки – 11,4 %; жири та олії тваринного або рослинного походження – 3,2 %; залізничні локомотиви – 1,6 %; добрива – 0,4 %.

Обсяг імпорту товарів збільшився на 6,0 % у порівнянні з 2017 роком

і склав 1583,5 млн дол. США (6,8 % у загальному обсязі імпорту товарів з країн ЄС до України).

До області з країн ЄС імпортувалися: фармацевтична продукція – 17,7 % (від загального обсягу імпорту товарів з ЄС до області); палива мінеральні, нафта та продукти її перегонки – 14,6 %; реактори ядерні, котли, машини – 14,6 %; пластмаси, полімерні матеріали – 5,9 %; електричні машини – 4,6 %; засоби наземного транспорту, крім залізничного – 3,2 %; папір та картон – 3,1%; чорні метали – 2,3 %; вироби з чорних металів – 2,1 %; екстракти дубильні – 1,9 %.

Найбільші обсяги експортно-імпортних товарних операцій здійснювались з 11-ма країнами ЄС (Табл. 2).

Таблиця 2

Обсяги експортно-імпортних товарних операцій Дніпропетровської області з державами-членами ЄС

Назва країни	Експорт		Імпорт	
	2018 р. млн дол. США	у % до відповідного року	2018 р. млн дол. США	у % до відповідного року
Польща	715,0	135,4	204,4	58,9
Угорщина	307,0	150,8	49,8	86,7
Словаччина	305,8	102,4	90,2	297,0
Чехія	263,6	131,5	61,2	131,3
Італія	221,5	97,0	306,9	222,5
Румунія	214,7	98,5	13,5	86,1
Нідерланди	171,4	142,6	55,0	144,4
Німеччина	139,3	129,5	340,2	103,0
Велика Британія	70,9	129,4	35,2	92,3
Болгарія	61,0	57,0	18,8	98,2
Іспанія	53,2	72,7	47,4	109,1

Станом на 31.12.2018 р. в економіку регіону залучено прямих іноземних інвестицій в обсязі 3577,8 млн дол. США, у тому числі з країн ЄС на суму 2780,0 млн дол. США (77,7 % від загального обсягу внесених інвестицій).

Інвестиції залучено із 23 країн ЄС. Найбільші обсяги інвестицій надійшли з Кіпру – 1234,2 млн дол. США (33,5 % від загального обсягу внесених іноземних інвестицій з області), Нідерландів – 746,9 млн дол. США (20,2 %), Німеччини – 570,6 млн дол. США (15,5 %), Австрії – 101,6 млн дол. США (2,8 %) та Великої Британії – 50,2 млн дол. США (1,4 %).